

Zakaj ne bi popravili naših priimkov?

Kot je javil te dni avstrijski tisk, pripravljala italijanska vlada nov del »paketa« za Južne Tirolce glede povečanja njihove avtonomije. Med temi novimi pravicami oziroma pridobitvami zanje bo tudi ta, da jim bodo popravili priimke oziroma jih vrnili v prvotno obliko, katero so jim pod fašizmom pokvarili.

To pravzaprav ni nobena pridobitev, ki bi se je morali Južni Tirolci posebej veseliti, kajti pravica do lastnega priimka je oziroma bi morala biti neodtujljiva pravica vsakega človeka. Zato bo s tem »paketom« samo vzpostavljeno normalno stanje in italijanska vlada se ne bo mogla pohvaliti, da je s tem Južnim Tirolcem »dala« kakšno novo pravico.

Pri tem se samo sprašujemo, zakaj je to mogoče za Južne Tirolce in zakaj ni mogoče za Slovence. Ne moremo točno reči, kolikim Južnim Tirolcem je fašizem izmaličil družinska imena. Lahko pa trdimo, da ne tolikim kot Slovencem na Primorskem. Pri nas hodi še danes večina slovenskih ljudi okrog s čudno spačenimi imeni, ki bi se jih morali sramovati, če bi se vsega zločina in nesmisla tako spačenega priimka sploh zavedali. Toda mnogi so se na žalost že navadili na to, da jih kliče okolje s priimkom, ki jim je bil prilepljen od režima nasilja.

Nekaterim, ki nimajo mnogo narodne zavednosti, se zdi morda celo prav, da nosijo priimek, ki zveni po italijansko, zaradi tistih dvojnih cc-jev ll-jev ter i-ja ali o-ja na koncu, kot na primer kakšen Valli, ki je nastal iz Valiča, ali Zuccoli, ki je nastal iz Čuka. To prija njihovem konformizmu, čeprav se po drugi strani ravno med takimi ljudmi ne manjka »revolucionarjev« in »kontestatorjev«, ki bi sicer radi vse porušili in potem postavili na novo, »ustvarili nov svet«, kot se temu pravi. To se jim zdi lahko. Le zbrati toliko poguma in odločnosti, da bi si pridobili nazaj poštene in starodavni priimek svoje družine, se jim zdi pretežko, to preveč diši po upornosti, po kljubovalnosti, po protikonformizmu, ki ni tako lahek kot »cenena« revolucionarna barva.

Naši ljudje bi morali končno sami sprožiti postopke za popravilo priimkov in pokazati v tem nekaj zavednosti in odločnosti. Po drugi strani pa bi morale začeti tudi naše politične in druge organizacije z množično akcijo v ta namen, ki bi dala posameznikom pogum in večjo odločnost. Morali bi izdelati točen osnutek zakona, s katerim bi bil vrnjen prvotni priimek vsem, katerim je bil odvzet, razen če tega sami ne želijo, kar pa bi morali posebej izjaviti.

Radovedni smo, s kakšnimi argumenti bi lahko demokratična vlada v Rimu in parlament Italijanske republike, ki je izšla iz odporiškega gibanja, zavrnila popravilo krivice, ki jo je storil Slovencem fašizem, ko jim je nasilno popačil priimke. Mislimo, da ni argu-

Okrepiti akcijo na vseh ravneh

V soboto, 13. t.m., so se v Gorici sestali podpisniki spomenice, ki je bila 3. decembra odposlana predsedniku vlade Emiliju Colombu. V spomenici je orisan, kot smo že poročali, zlasti pravni položaj slovenske narodne skupnosti v Italiji, in sicer po 25 letih, odkar se je zaključila druga svetovna vojna. Spomenica se konča s prošnjo, naj predsednik vlade čimprej sprejme odposlanstvo slovenske manjšine, da mu lahko ustno obrazloži zahteve naše narodne skupnosti.

Ker po več kot treh mesecih ni bilo iz Rima nobenega odgovora, niti ni prišlo potrdilo o prejemu spomenice, so se podpisniki sestali, da se pogovorijo in sporazumejo o nadaljnjih akcijah, ki so potrebne, da bo ta važni dokument dosegel svoj namen.

Med daljšo in obširno razpravo je najprej prišla do izraza huda nejevolja glede na ravnanje, ki jo v zvezi s tem vprašanjem kažejo osrednje rimske oblasti. Med pobudami, ki jih

bodo podpisniki izvedli, omenimo predvsem načelni sklep, naj posebna delegacija podpisnikov zaprosi za sprejem pri predsedniku deželne vlade Berzantiju, da mu obrazloži vsebino dokumenta. Udeleženci so tudi vzeli v poštev možnost, da se skliče posebna tiskovna konferenca, na kateri bo predstavnikom domačega in tujega tiska orisan položaj naše manjšine in bodo obrazložene njene zahteve ter potrebe. Govora je dalje bilo, naj bi vse krajevne ustanove zavzele stališče do problematike slovenske narodne skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini, kot tudi o tem, da bo poslanec Albin Škerk vložil v parlamentu vprašanje v zvezi s spomenico.

Sestanek v Gorici je vsekakor pokazal, da so predstavniki političnih, kulturnih in drugih slovenskih organizacij v Italiji trdno odločeni nadaljevati s prizadevanji za ureditev odprtih manjšinskih vprašanj in v tej zvezi še okrepiti akcije na vseh možnih ravneh.

Prodoren uspeh Kongresne stranke

V osemnajstih državah in devetih teritorijih Indijske zveze so potekale od 1. do 13. marca volitve v spodnjo zbornico državnega zbora. Volivci so na 356 sedežih oddajali glasovnice za 521 novih poslancev.

Osrednja indijska politična skupina, to je kongresna stranka, ki jo vodi ministrska predsednica Indira Gandhi, je imela precej nasprotnikov na desni in levi. V Bengaliji je skušala opozicija s silo preprečiti volitve in je moralo nastopiti tudi vojaštvo, da je vzpostavilo red in svoboden dohod na volišča. Nemiri so povzročili precej smrtnih žrtev in ranjenih.

Kljub vsem nasprotnim naporom je zmaga kongresna stranka z nepredvideno večino. Dobila je dve tretjini vseh glasov. Od 521 sedežev v zbornici jih je v njenih rokah 348. Desničarsko usmerjena »Demokratska fronta«, ki jo sestavljajo štiri politične skupine, ni dosegla niti ene desetine sedežev, tako da njeni glasovi sploh ne pridejo več v poštev.

Prav tako so na tleh tudi konservativci in desno liberalni Swatantra. Dvaindvajset sedežev je obdržala še stranka Tamilo, štirinajst pa komunistični marksisti. Skrajneži

menta, na katerega bi se lahko brez sramu izgovarjali.

Poleg tega pa naj bi tudi vlada matične države sprejela zahtevo po popravilu priimkov med tiste zahteve, ki spadajo k zaščiti slovenske manjšine v Italiji, in naj bi zato prišlo to vprašanje na dnevni red tudi na tistih mešanih sestankih med predstavniki obeh držav, na katerih je govora o pravicah slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji.

z desne in leve bodo torej imeli malo besede pri bodoči politiki ogromne Indije.

Prvič so se pojavile tudi pokrajinske stranke, na primer Telengana v južnih pokrajinah; dobila je deset poslanskih mest. Te nove stranke se ukvarjajo s pokrajinskimi problemi in jih ne brigajo širša politična vprašanja.

Kongresna stranka hrani še vedno ideal indijskega misleca in voditelja Mahatme Gandija, ki je milijone revnih indijskih množic pripeljal iz kolonializma do svobode. Njegova druga naslednica Indira Gandhi si je naredila še drugo nalogo, da te množice reši tudi iz socialne in vsakdanje bede. Bajne bogatine maharadže je že raslastila, iz gospodarskih težav pa še ni mogla rešiti svojih rojakov, ker so jo ovirali skriti in javni politični nasprotniki in pristaši kolonialistov in kapitalistov prav tako kakor skrajnih levičarjev, ki jim revščina spodnjih indijskih slojev kar prav prihaja za njih politične račune na poti do oblasti.

Toda prav te nekdanje nizke kaste in dvajset milijonov še vedno brezposelnih je podprlo Indiro Gandhi: Z absolutno večino svoje stranke v parlamentu bo brez težave izvedla socialne preuredbe, ki jih ima v načrtu. Predvsem bo treba dvigniti proizvodnjo v industriji in kmetijstvu in popolnoma odpraviti sleherno brezposelnost, je izjavila pogumna ministrica Indira v svojem prvem govoru po volitvah.

Če bo mogla izvesti svoje načrte in doseči cilj, dvigniti socialno in kulturno raven skoro šest sto milijonskega naroda, bodo še njegovi pozni rodovi blagoslavljali ime Gandija.

Jim bodo končno stopili na prste?

Notranji minister Restivo je v poslanski zbornici in v senatu poročal, da je policija prejšnji teden izvedla skupno 32 hišnih preiskav v Rimu, Genovi, Milanu, Bariju in Neaplju. Preiskave so bile v stanovanjih nekaterih voditeljev izvenparlamentarnih desničarskih skupin. V teh stanovanjih je policija našla ne-

kaj dokumentov, katerih vsebina — je dejal notranji minister — je lahko kaznive narave in so bili zato takoj predani sodni oblasti. Policija je dalje našla nekje na podeželju 11 kg eksploziva in nekaj stotin metrov zažigalne vrvice.

Sodna preiskava je v teku.

Nekateri listi pišejo v tej zvezi o poskusu državnega udara, ki naj bi ga bila policija odkrila. Iz izjav notranjega ministra nekaj takega sicer ne izhaja, a je jasno, da so skrajneži z desne pripravljali nekaj, kar nikakor ni v skladu z demokratičnim državnim in družbenim redom. Čuditi se je treba le, kako so pristojne oblasti mogle toliko časa trpeti rovarjenje teh desničarskih skupin, saj ni mogoče verjeti, da bi ne vedele za njihovo protizakonito delovanje.

NE SAMO V »MAJHNI« SLOVENIJI

V švedskem tisku se je razvnela zadnji čas javna razprava o krizi švedskih založb, zlasti velikih. Revija »Svensk Bokhandel« je objavila izjave trinajstih založnikov, ki razlagajo težave švedskega založništva. Eden izmed njih — Per Gedin — je pri tem naglasil, da je v nevarnosti bolj dobra literatura kot založbe same, kajti založbe imajo z izdajanjem dobrih del starejših in novih švedskih pisateljev samo izgubo. Vprašanje je, če si lahko založbe privoščijo, da izdajo dela švedskih pisateljev v takem številu kot doslej, če nočejo zaiti v globoko finančno krizo. Tako se pojavlja nevarnost da bi dobra švedska dela le s težavo izhajala ali da marsikatero sploh ne bi moglo iziti.

Na Slovenskem je pogosto slišati tožbe o težavah, ki jih imajo založbe z domačimi deli, in mnogi pripisujejo to takoj na rovaš »slovenske majhnosti«. V resnici je problem povsod isti, tako pri Švedih, ki jih je osem milijonov, kot pri Nemcih, ki jih je osemdeset milijonov. Vzrok krize lepe knjige je v nevzgojenosti ljudi za kvaliteto.

ZANIMIVA PREDAVANJA

Pred nekaj dnevi je predaval profesor Kunaver na ljubljanski filozofski fakulteti o zgornji soški dolini ter o prirodnih vrednotah bovško-kaninskega pogorja. Predavanje je spremljal z diapozitivi. O načrtih za elektrogospodarski razvoj gornje soške doline je podal osebno negativno mnenje, pozitivno pa je označil načrte za turistični razvoj v bovško-kaninskem pogorju.

V tem nizu javnih predavanj je že nastopil Milko Matičetov, ki je govoril o Reziji. Na sporedu je še predavanje našega pisatelja Borisa Pahorja o slovenstvu v zamejstvu.

Kljub zaupnici se kriza nadaljuje

Po zaupnici, ki jo je v rimskem parlamentu prejela Colombova vlada, se je formalno zaključila politična kriza, ki jo je povzročil odstop republikanskih predstavnikov v vladi. Krize pa zaupnica dejansko ni odpravila, kajti splošni politični položaj, odnosi med levosredinskimi strankami, njihovo ravnanje, do komunistične stranke in ne nazadnje tudi splošno gospodarsko stanje v državi predstavljajo predmet živahne razprave v okviru najpomembnejših italijanskih političnih sil.

Levosredinske stranke se, kot vse kaže, strinjajo, da trenutno ni umestno odreči podporo Colombovi vladi, ker bo ta mogla izvesti programirane reforme le v pogojih politične stabilnosti, če bo torej dalj časa ostala na oblasti. Posamezne stranke vladne koalicije ohranjajo seveda polno avtonomijo glede vseh možnih političnih pobud, kar pomeni, da jih drži samo en skupni imenovalec, in sicer sporazumi, ki so bili sprejeti ob sestavi vlade. Ertvar pa ni tako enostavna, kot se zdi na prvi pogled, kajti sprejeti sporazumi se morejo različno tolmačiti in v tej zvezi je odstop republikancev zelo poučen.

OSVOBODILNA FRONTA?

Po Dolini Aoste kroži letak z naslovom »Tajnost ali legalnost« s podpisom »Demokratske ljudske fronte za osvoboditev Doline Aosta«. V letaku je rečeno, da je tajni odbor za združitev doline s Francijo, ki je deloval med drugo svetovno vojno, prenehal obstajati. Novi odbor ne namerava več delati v tajnosti, ampak odkrito in jasno. Izraža tudi upanje, da se bodo fronti priključili tudi mladi elementi, ki bodo privedli delo do novega življenja.

»ITALJUG«

V Rimu je začela izhajati revija z naslovom »Italjug«. Njen namen je podpirati zблиžanje in sodelovanje med sosednjima državama Italijo in Jugoslavijo.

Obzornik izhaja pod pokroviteljstvom ministrskega predsedstva. Časopis bo izhajal tudi v srbohrvaščini.

Nemirna Turčija

V turški republiki, ki je precej časa živel v miru, so se začeli precej nemirni dnevi. Dvignili so se generali, kot svoj čas polkovniki na Grškem, in so pometli z nekaterimi dosedanjimi ministri. Prisilili so ministrskega predsednika Demirela k odstopu.

Dosedanji politiki, ki se skušajo upreti pritisku generalov, se že od ponedeljka dalje prizadevajo sestaviti novo vlado, ki naj bi imela koalicijski značaj. Namera pa ni uspela, ker sam državni predsednik Cevdet Sunay niha med generali in politiki.

V neurejenem političnem ozračju je naslovil po radiu poslanico ljudstvu, »marljivim delavcem« in »dragi mladini«. Predsednik kliče vse k miru in sodelovanju. Nova vlada bo lahko delovala le na ustavni podlagi v polni zvestobi Ataturkovim načelom, ki je ustanovil turško demokratično republiko.

Po drugi strani pa sestavljajo generali, ki so zopet pod pritiskom nižjih častnikov, svoje zahteve. Predvsem da bo morala nova vlada strogo nadzorovati radio in televizijo,

drugič, da se mora omejiti avtonomija univerz in študentskega gibanja; nadalje da je treba vpeljati zemljiške, davčne in vzgojne reforme ter preuredbo volilnih določb tako, da bo moral imeti vsak kandidat določeno stopnjo izobrazbe.

Vojaška stranka skuša torej odriniti od prevelike moči v notranji politiki vse skrajneže, desne in leve. Ta načrt jim pa bo uspel le s silo, s katero pa generali gotovo razpolagajo.

Kljub vsemu pa bodo tudi sami težko rešili tri probleme, ki tarejo sedanjo Turčijo. Ti so: ogromno naraščanje prebivalstva, beg prebivalstva z dežele v mesta in preveliko število akademskega proletariata, ki ne dobi sebi primerne zaposlitve.

— o —

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV V TRSTU priredi v nedeljo 21. marca v Marijinem domu, ulica Risorta 3

PREDVELIKONOČNO SREČANJE

Dr. LOJZE ŠUŠTAR bo ob 10. uri govoril o temi »Kristjan v sedanjem času«.

Socialisti so na zasedanju svojega osrednjega odbora, ki se je končalo prejšnji teden, potrdili podporo sedanji vladi. Postavili pa so hkrati jasen pogoj: izvajanje programiranih reform in hkrati odločen nastop proti desničarskim, fašističnim skrajnežem. V resoluciji, ki je bila sprejeta z večino glasov, pa so poudarili, da se bo njihova stranka zavzemala za »naprednejša politična ravnesja«, ki je spet ena novih oblik že tako težko razumljivega italijanskega političnega izražanja.

Če smo prav razumeli, so socialisti mnenja, da korenitih reform italijanskega družbenega življenja ni mogoče izvesti brez sodelovanja komunistične stranke, oziroma brez sodelovanja širokih ljudskih množic, ki so v tej stranki organizirane in zanjo volijo. S tem pa še ni rečeno, da so socialisti za skupno vlado s komunisti, ker obstajajo med strankama globoke razlike glede bistvenih vprašanj demokracije in svobode.

Problem »naprednejših političnih ravnesij« je seveda globoko odjeknil v demokristjanskih vrstah ter postal med drugim predmet razprave demokristjanske poslanske skupine. 82 poslancev KD je namreč zahtevalo sejo skupine, da zavzame stališče do problema, ki so ga sprožili socialisti. Kot se v KD v zadnjem času večkrat dogaja, pa so razpravo po posredovanju glavnih strankinih prvakov odložili in sklenili, da bo vprašanje predmet nadaljnje politične poglobitve.

V Rimu se je sestal tudi osrednji odbor komunistične stranke. Glavno poročilo je imel poslanec Amendola, ki je izključil možnost, da bi komunisti mogli posredno ali neposredno podpreti morebitno dvostrankarsko vlado med demokristjani in socialisti. Za komuniste — je dejal — prihaja še vedno v poštev le sodelovanje med levimi silami, in sicer tisti široki politični lok, ki gre od levih skupin v KD do socialproletarcev. Medtem ko pišemo, se zasedanje osrednjega odbora še nadaljuje.

Položaj v državi je torej precej napet in potrjuje, da zaupnica vladi ni rešila globoke politične krize.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20. 4. 1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst

Naši pogledi ■ Mladinska skupina ■ Naši pogledi

Odločno proti fašizmu!

Kot v vseh večjih italijanskih mestih je bil tudi v Trstu ustanovljen v prvih dneh marca Enoten odbor proti fašizmu in zatiranju. Odbor je takoj seznanil javnost o svojem nastanku, o svojem pomenu in o bodočem delu. Po mestu pa je dal razobesiti lepake (žal samo v italijanščini), s katerimi poziva tržaške meščane, naj se uprejo kakršnikoli obliki novega fašizma ali ekstremizma nasploh. V proglasu je med drugim rečeno:

»Demokratske sile odklanjajo teorijo nasprotujočih si ekstremizmov in ugotavljajo, da so škvadristske sile edino leglo izzivanja in nasilij, da so povezane s prevratniškimi načrti in reakcionarnimi pobudami tudi mednarodnega značaja, zato pa zahtevajo takojšen razpust fašističnih organizacij, začevši z MSI.«

Ker je v omenjeni odbor zavestno in premišljeno vstopila tudi Mladinska skupina, mislimo, da je prav, če pojasnimo malo podrobneje naš odnos do te akcije.

Zlasti po znani vroči jeseni 1969, ko je šlo za obnovo večine delavnih pogodb in po skoraj enotnem nastopu sindikalnih organizacij, so desničarske sile in italijanske politične stranke z desne skušale prikazati vpliv političnih oblasti v najslabši luči, češ da so v svojem nastopu šibke in nesposobne in da se pustijo poriniti v stran, medtem ko sindikati vedno bolj pridobivajo na svoji moči in imajo zato v državi tudi vedno večji politični pomen. K temu postopnemu rušenju ugleda in pomenu državne oblasti je pripomogla tudi leva parlamentarna opozicija, saj je to del njenega programa. Še ostrejši nastop proti vladi je prihajal od levih izvenparlamentarnih skupin, ki jih sestavljajo pretežno univerzitetni študenti in drugi mladinci.

Po principu nasprotujočih si ekstremizmov pa so se začele pojavljati desne izvenparlamentarne skupine, ki so se umetno ali ne, toda presenetljivo hitro začele širiti po državi in so se najprej javljale v vseh pogostejših fašističnih geslih po zidovih, zdaj pa tudi že v javnem nastopu.

Pojavile so se na primer v znanih mestnih spopadih v južni Italiji, pri nas pa ob lanskoletnih fašističnih izzivanjih, ki naj bi preprečila dobre odnose med Italijo in Jugoslavijo in seveda razumevanje italijanskih oblasti do slovenske etnične skupnosti na Tržaškem. Na Goriškem pa so se te desničarske sile pokazale ob nezaslišanem procesu proti skupini antifašističnih občinskih svetovalcev z župani na čelu, tako da je izgledalo, kot da bi bil spet zločin biti antifašist.

Vzrokov, da je prišlo do takega razmaha desničarskih sil v državi, je verjetno več. Vse-

kakor pa je gotovo eden izmed glavnih vzrokov ta, da so politične, policijske in sodnijske oblasti preveč popustljive pri neredih, ki jih povzročajo omenjene skupine. Politične oblasti bi morale takoj poskrbeti za ustrezno in zelo jasno zakonodajno reformo, magistratura bi morala že zdaj, čeprav ima še opraviti s fašističnimi zakoni, razlagati te slednje v duhu antifašistične ustave. Dogaja se prav nasprotno. In zato se ni čuditi, če je po vseh italijanskih mestih opaziti vedno več črno pobarvanih znamenj desničarskih oz. fašističnih tajnih organizacij kot so Avanguardia nazionale, Ordine nuovo, Giovane Italia in druge. Zlasti po Rimu pa je opaziti po vseh zidovih nostalgično obujanje spomina na italijansko fašistično »Repubblica sociale italiana«.

Nujno se tedaj postavlja vprašanje, kakšen naj bo naš odgovor, odgovor vseh tistih demokratskih sil, ki izhajajo iz odporiškega gibanja, iz odkritega in neizprosnega odpora proti fašističnemu nasilju.

Odgovor je lahko različen. Lahko se omejimo in se zanesemo na demokratske ustanove, ki temeljijo na antifašizmu in ki so posredno ali neposredno soudeležene pri izvajanju državnega reda. Toda pomisliti moramo, da so prav te skupine s svojo neangažiranostjo nehote (ali tudi ne) dopustile, da prihaja do ponovnega fašističnega razmaha. Možen je tudi odgovor nasprotujočih si ekstremizmov, ki silo uničujejo s silo. Prav ob teh dveh prvih možnostih bi se morali malo več ustaviti.

Treba je vedno imeti pred očmi, da sedanja italijanska republika, kot to vedno ponavljamo, izhaja iz odporiškega gibanja. To pomeni, da njena ustava temelji na točni zgodovinski izbiri, ki se je izrazila za časa druge svetovne vojske in tudi v povojni ustavodajni skupščini. Demokratske sile, ki so tedaj postavljale temelje novi republiki, niso na primer postavile izven ustavnega okvira italijanske komunistične partije, ki prav tako stremi po globoki in bistveni preosnovi italijanske države. Nasprotno KPI, ki je bila ena izmed protagonistov antifašističnega odpora, je v ustavodajni skupščini neposredno pomagala pri oblikovanju novonastale italijanske republike, zdaj pa je kot opozicija še posebno poklicana, da neprestano pazi na vse napake državnih oblasti in na vse anomalije državnega reda.

Ustavodajna skupščina je tedaj obsodila eno samo politično silo in jo prepovedala, fašistično.

Kako je torej mogoče, da se po 25 letih najdemo pred istim pojavom, kot pred 50 leti, ko ni bilo ne republikanske ustave ne antifašistične zavesti. Dogaja se namreč, da se nekateri parlamentarni krogi (in tu imam pred očmi zlasti močnejše struje krščanske demokracije) zavzemajo za teorijo nasprotujočih si ekstremizmov: se pravi postaviti na isto raven fašizem, ekstremizem in komunizem, ki naj se med seboj spopadejo, da se državni red ohrani pri starem, nespremenjen. Pri tem pa nikakor ne moremo mimo ugotovitve, da so italijanski vladni krogi po prvi svetovni vojski že napravili isti poskus, ko so dopustili Mussolinijevim skupinam, da so se okrepile po vsej Italiji, da bi z njimi lažje pazili na delavski razred. Posledice te zgrešene politične poteze so zlasti med Slovenci zelo dobro poznane in ni, da bi jih bilo treba tu ponavljati.

Dejstvo je, da je povojna italijanska republika nastala kot odgovor tedanji zgrešeni liberalni politični izbiri. Zaskrbljujoče pa je, da današnja krščanska demokracija kaže podobna nagnjenja. Zavlačuje z razčiščenjem v državnih poslih in odnosih, z reformami, z jasnimi sklepi in nastopi. Zdi se, da današnji vodilni razred hoče doseči družbeni mir na podlagi nekakšnega vsesplošnega občutka strahu. Toda ne policijska, in sodnijska oblast na eni strani in ne spopad med desnimi in levimi skrajneži na drugi ne morejo tega zagotoviti. Zato je treba iskati odgovor na fašistična izzivanja še kje drugje.

Tretji možen odgovor na razraščanje fašizma v Italiji je v teritorialnih odborih, ki bodo že v nastajanju preprečili ali omejili, ali samo opozorili na nevarna žarišča novofašističnega nasilja.

Torej ne gre več za akcijo, ki naj poteka od zgoraj, od političnih vrhov, ampak ki naj se razvije med prebivalstvom in ki naj v vsakem posamezniku zbudi čut odgovornosti in pozornosti. Zavesten in demokratski odgovor prebivalstva bo onespobil nezdrave pojave v naši družbi. Tako nalogo osveščanja imajo torej Enotni odbori proti fašizmu in zatiranju.

Iz tega pa tudi sledi, da se taki odbori nečejo postavljati kot nov politični razred v nasprotju z obstoječimi državnimi ustanovami, ker to ni in ne more biti njihov namen.

Prav zaradi svojega posebnega pomena pa bi morale stopiti v te odbore vse tiste demokratske sile, ki izhajajo iz odporišta in se zavzemajo za demokratsko ureditev naše družbe.

Če tega ne storijo, pokažejo najprej, da je zanje antifašizem prazna beseda, ki jo ponavljajo zaradi lepšega videza in potem, da gre njihova politična špekulacija povsem mimo človeških vrednost odporiškega gibanja. Nasprotno pa bi enoten nastop vseh demokratskih sil z večjo lahkoto utrdil v ljudeh antifašistično zavest in bi z večjo lahkoto preprečil nadaljnje podtalno razvijanje fašističnih organizacij. Res enoten nastop bi tudi preprečil morebitno izrabljanje takih akcij s strani posameznih skupin.

Vse te ugotovitve je imela Mladinska skupina pred očmi, ko se je z ostalimi mladinskimi skupinami zavzela za Enoten odbor proti fašizmu in zatiranju.

Igor

Zasluzeni pokoj

Morda pa se koncilski možje le niso tako všteli, ko so sklenili, naj gredo v določeni starosti škofje in kardinali v zaslužni pokoj, saj ni nihče nenadomestljiv. Morda bi tudi ne bilo napak, če bi to veljalo za nadškofa Santina, saj ni nenadomestljiv kljub temu, da je v dolgih desetletjih svojega pastirjevanja vedno pazljivo sledil življenju v svoji tržaško-koprski škofiji. Kateri dober kristjan bi mu na stara leta odrekal malo miru in pokoja? Zato je kar nekam »nečloveško« izpadla odločitev Vatikana, naj škof Santin ostane na svojem mestu. Mladi tržaški kristjani se s tem odlokom res ne moremo strinjati.

Tržaškega

„PRIMORSKA POJE“

V Kulturnem domu

Preteklo soboto je bil v Kulturnem domu prvi koncert pevskih zborov v okviru revije »Primorska poje«. Nastopilo je deset pevskih zborov z obeh strani državne meje in mladinski zbor Glasbene Matice. Ta je pod vodstvom Janka Bana zapel tri enoglasne pesmice ob spremljavi pianistke Neve Merlak - Corrado. Očitno je, da se Glasbeni Matici, kljub vsej prizadevnosti, še ni posrečilo ustvariti primeren mladinski zbor. U-pajmo, da se ji bo to posrečilo v bližnji bodočnosti.

Prvič je v Kulturnem domu nastopil »Tržaški oktet«, ki ga vodi Ivan Sancin. Upošteva joč kratko dobo dosedanjega delovanja in mladost svojih članov, se je oktet predstavil s kar zahtevnim sporedom. Vrabčeva polifonsko napisana »Naša zemlja« bi predstavljala težke probleme tudi za rutiniran in kvaliteten zbor. Mladi pevci so pokazali kar razveseljivo gotovost v kontrapunktičnih izpeljavah in poleg tega še lepo dinamično izdelanost in neoporečno intonacijo. Svoje resno delo so še potrdili pri nežni Krekovi »Kristalni vazi« in Orlovi narodni pesmi, s katero so zaključili svoj nastop. Lepo homogenost so pokazali »Fantje izpod Slavnika« pod vodstvom Edija Raceta. Interpretacija treh pesmi Deva, Vodopivca in Hajdriha je bila smiselna in naravna. Mešani zbor iz Brji vodi Stanko Benko. Tri skladbe Adamiča, Schwaba in Ocvirka so bile morda za zbor nekoliko pretežke in zato ni mogel polno zavzeti. Dvajsetčlanski moški zbor iz Nabrežine, ki ga vodi Sergij Radovič, se je predstavil tudi s Palestrinovo »O Domine Jesu«, s katero je dokazal svoja resna umetniška stremeljenja. Z dvema znanima Vodopivčevima pesmima je zbor uspešno zaključil prvi del sporeda.

Pod vodstvom Iva Jelerčiča je nastopil mnogo obetajoči ženski zbor iz Postojne. Zapel je sodobno pisano Srebotnjakovo »Kraško vas« in Vrabčevo »Uspavanko«. Zelo zahtevno Srebotnjakovo kompozicijo je podal z lepo dinamično izdelanostjo, vzorno dikcijo in intonacijo. Isto velja za ostali dve pesmi. Le tu in tam se je zdelo, da so prvi soprani nekoliko prešibko zasedeni. Z znano Bučarjevo »Tam kjer pisana so polja« je pričel svoja izvajanja moški zbor iz Cerkna. Pevovodja Nande Ličar je vložil v zbor

veliko prizadevnost in bi njegov nastop bil še mnogo uspešnejši, če bi posvetili večjo pažnjo smiselni izgovorjavi in večjo pažnjo pri »forte«. Moški zbor iz Mirna je pod vodstvom Antona Klančiča zapel poleg lažje Lajovičeve priredbe tudi Mirkovo »Katricu« in Jerebovo »O Kresu«. Hvale vredno je, da se zbori lotijo tudi težjih stvari, vendar obstaja pri tem nevarnost, da pevci ne morejo peti tako sproščeno, kakor bi z lažjo pesmico. Mešani zbor »Svoboda« iz Izole je z lepo homogenostjo in zvočnostjo zapel tri nelahke skladbe Emila Adamiča, Srebotnjaka in Ukmarja. Zbor, ki ga vodi Mirko Slosar, je tako v pevsko tehničnem kakor interpretativnem pogledu pokazal lepe sposobnosti. Z ambicioznim sporedom se je predstavil tudi moški zbor iz Kopra pod vodstvom Ivana Tavčarja. Zapel je Gallusovo »O magnum mysterium« za dva zbora, moderno priredbo Uroša Kreka in Simonitijevo »Lastovkam«, kjer se je uveljavil prav dober bariton solo. Prvi večer »Primorska poje« je zaključil tržaški Jacobus Gallus, ki je pod vodstvom Ubalda Vrabca zapel Lajovčev »Pomladni spev«, Vrabčev »Veter« in Papandopolovo »Skoči kolo«. Živahni ritmi te ljudske hrvaške pesmi so izzvali tako viharne aplavze, da jo je moral zbor ponoviti.

V Križu

V nedeljo popoldne je bila v Prosvetnem domu v Križu druga prireditev v okviru »Primorska poje«. Tudi tu je bil prvi na vrsti otroški zbor. V primeri z otroškimi zborom Glasbene Matice na prejšnjem večeru je bil zbor »Kraški slavček« iz Nabrežine v pevskem oziru zrejši. Vse štiri pesmi je pel

brez spremljave in dosledno dvoglasno, mestoma celo troglasno. Vodja zbora Sergij Radovič je s tem nastopom dosegel lep uspeh. Vrsto odraslih zborov je začel križki zbor »Vesna«, ki je pod vodstvom Frančka Žerjala zapel tri pesmi. Svoj nastop je zaključil s krepko domorodno budnico. Sledila je vrsta zborov s podeželja, ki so vsi pokazali veliko ljubezen do naše ljudske in umetne pesmi. Tako so nastopili moški zbor iz Marezig pod vodstvom Verjanka Babiča, zbor iz Nove Gorice z Marjanom Cigličem, »Slavec« iz Ricmanj s pevovodjo Evgenom Prinčičem, iz Štanjela pod vodstvom Jožeta Abrama, iz Tolmina pod vodstvom Franca Prezlja in z Vogerskega s pevovodjem Brankom Marvinom. Prvo polovico sporeda je zaključil mešani zbor s Padrič, ki ga vodi Sveto Grgič. Posebno lep uspeh je dosegel z izvedbo »Metliškega kola«.

V drugem delu sporeda je nastopil tudi 40-članski mešani zbor iz Trebč. Pod vodstvom Cezarja Možine je zapel eno Mendelsohnovo skladbo v slovenskem prevodu, eno hrvaško in eno slovensko ljudsko pesem.

Zrelo muzikalno podajanje je prinesel na prireditev moški zbor iz Vrtojbe, ki ga vodi Ciril Silič. Že pri uvodni Venturinijevi »Pesmi Talcev« je pokazal vzorno intonacijo in dikcijo. Še bolj je svojo izrazno moč pokazal pri Mirkovi »Večerni« in Lebanovi »Podoknici«. Interpretacija je bila dognana in prepričevalna. Tudi mešani Komorni zbor iz Nove Gorice je pokazal lepe dosežke. Z ozirom na kratko dobo njegovega obstoja je bilo njegovo podajanje prav razveseljivo.

Drugi koncert letošnje revije »Primorska poje« je zaključil impozanten moški zbor »Valentin Vodnik« iz Doline, v katerem je nastopilo 42 pevcev. Zapel je Pirnikovo »Smrt v Brdih«. Pod vodstvom Ignacija Ote je zbor nato zapel še ljudsko »Nezvesta le bjezen« v priredbi Milana Pertota in Vrabčevo »Sinoči me je dekle vprašalo«, s katero se je koncert uspešno zaključil.

U. Vrabec

PODLI NAPAD NA SENATORJA VIDALIJA

Podli napad, katere žrtev je bil v nedeljo, 14. t.m., na tržaški železniški postaji bivši komunistični senator in znani prvak tržaškega ter italijanskega komunističnega gibanja Vittorio Vidali, je globoko odjeknil v vsej javnosti. Ljudje demokratičnega prepričanja so se zaprepasčeni in ogorčeni spraševali, kako je mogoče, da se 25 let po zaključeni vojni še dogajajo tipična škvadrstična nasilja. Glede na oživljeno in okrepljeno fašistično dejavnost v državi ni nič čudnega, če je večina ljudi postavljala napad na Vidalija v zvezo z že omenjeno fašistično rovarjenje in ga smatrala za eno izmed vnaprej programiranih fašističnih podvigov.

V sredo pa je iz Rima prišla vest, da je bil napadalec odkrit. Baje gre za 48-letnega Graziana Macorija, doma iz Trsta, ki je sam priznal, da je na tržaški postaji s pestjo udaril senatorja Vidalija po obrazu, da so ga morali odpeljati v bolnišnico. Macori se je v torek javil na sedežu MSI v Rimu, kjer se je uslužbenec predstavil kot napadalec na Vittoria Vidalija in jih prosil, naj ga »zaščitijo«. Uslužbenec pa so ga takoj izročili policiji. Macori, ki se je zaradi živčnih motenj že večkrat zdravil v bolnišnici, je izjavil, da je Vidalija napadel, ker je politik. Politiki pa so po njegovem krivi, da že 20 let zamač čaka na priznanje pokojnine, ki mu baje pritiče kot vojnemu invalidu. Policija

vodi sedaj natančnejšo preiskavo, da ugotovi, če Macorijeve izjave ustrezajo resnici.

Senatorju Vidaliju, ki se bo moral zaradi hudih udarcev več dni zdraviti v bolnišnici, so poslali solidarnostne brzojavke predsednik republike Saragat in mnogi politični predstavniki ter politične organizacije, med njimi tudi Slovenska skupnost.

— o —

Opčine MATERINSKI DAN

Finžgarjev dom na Opčinah bo priredil v nedeljo 21. marca ob 17. uri proslavo materinskega dne z naslovom: Našim materam, pesem mladosti in veselja. Vsi prisrčno vabljeni.

KORISTNO PREDAVANJE PRI SV. IVANU

Združenje staršev otrok osnovne šole pri Sv. Ivanu v Trstu je imelo v petek, 12. marca, prvo predavanje v okviru tečaja za starše. Naslov predavanja je bil: Učitelj in starši. Govorila je prof. Zora Tavčar-Rebula. S svojimi stvarnimi in jedrnatimi izjavami je pritegnila pozornost občinstva ter v mnogem koristila odnosu med domom in šolo.

Naslednje predavanje za starše bo v petek, 26. marca, ob 20.30 uri v prostorih ljudske šole.

PREDAVANJE DR. ALOJZIJA ŠUŠTARJA

V letih po vatikanskem koncilu se mnogo govori in piše o CERKVI. Vedno bolj se v njej oudarja važna vloga laikov. Nastajajo pa v njej tudi mnoge težave, krize.

V naših časih ljudje vedno bolj zgublajo čut za moralo, za to, kaj je dobro in kaj slabo. Zdi se, kakor da ni zanesljivih trajnih meril za ločitev dobrega in slabega. O moralnih vprašanjih bo predaval dr. Alojzij Šušter, skofov vikar v Churu v Švici, o temi:

SVOBODA VESTI

v soboto 20. marca ob 8. uri zvečer.

Predavanja bodo v dvorani Marijinega doma v Trstu ul. Risorta 3.

Organizacijski odbor predavanj

Sovodnje - Vrh**VPRAŠANJE CESTE RUBIJE - VRH**

Pred kratkim so svetovalci, izvoljeni na listi z znakom lipove vejice, v sovodenjski občini vložili pismeno vprašanje v zvezi z razširitvijo ceste Rubije - Vrh. Cesta je namreč zelo nevarna zaradi ostrih ovinkov in še posebej, ker ni dovolj široka.

Zupan je na seji občinskega sveta z dne 12. marca, odgovoril svetovalcem in jim zagotovil, da bo ta cesta kaj kmalu razširjena.

Upajmo, da bo do tega prišlo čimprej, čeprav je deželni odbornik za poljedelstvo, gozdove in gorska področja na pismeno vprašanje deželnega svetovalca dr. Štokerja odgovoril, da je ta cesta, čeprav ozka, že asfaltirana in zato ne spada v kompetenco omenjenega odborništv.

Prepričani smo, da je župan to dosegel pri kakem drugem odborništvu in da nas bo o tem podrobneje seznanil.

Na isti seji so razpravljali še o regulacijskem načrtu, ki ga bodo podrobneje osvetlili na srečanjih po posameznih vaseh.

Upajmo, da bodo pri izdelavi regulacijskega načrta upoštevali etnično sestavo občine in ohranili njen značaj.

Občinski svet je izglasoval resolucijo, v kateri izraža solidarnost z županoma iz Gradišča in Ronk, ki so ju misinski predstavili prijavili sodišču, češ da sta žalila, bogznaj koga, ker sta dovolila nalepiti lepake proti fašističnim podvigom.

PREGLED ZDRAVIL

Zveza goriških lekarnarjev je sprejela prav potrebno pobudo, ki bo trajala do 20. marca. Do tedaj, poziva vse goriške prebivalce, naj prinesejo v lekarne na pregled vsa zdravila, ki jih hranijo doma več časa, da se ugotovi ali niso morda že pokvarjena in celo škodljiva.

Stara navada je namreč, da zlasti naše mamice in stari ljudje hranijo v kakih omaričah vse mogoče stekleničice in škatlice, ki so jih v kaki bolezni že rabili; a se jim zdaj zdi škoda jih zavreči. V resnici so pa morda že pokvarjena.

Novi gluhonemnica

V Gorici zbira zavod za gluhonemo mladino že stoedenintrideset let gojence iz goriške in tržaške pokrajine v oskrbo in vzgojo. Gluhonemnico je ustanovil, precej na lastne stroške veliki goriški prosvetitelj in pisatelj, deželni šolski nadzornik in kanonik Valentin Stanič. Za takratne čase veliko in sodobno opremljeno stavbo so zgradili na koncu semeniške ulice, kjer stoji še danes. Po več kot stoletni rabi je seveda poslopje zastarelo. Prav tako tudi učni prostori.

Med dvema vojnama, ko je zavod vodil veliki dobrodelnik in pedagog gluhonemih, duhovnik Ivan Reščič so zgradili še eno stavbo in nekaj lop za strokovne delavnice. Reščič je moderniziral tudi učni postopek prizadete mladeži.

Slovenske otroke je privajal tudi k razumevanju materinščine. Po njegovi upokojitvi so prevzeli vodstvo italijanski redovniki in je šlo spet vse po starem. Gluhonemih otrok je danes v zavodu okoli šestdeset iz goriške in videmske pokrajine obeh narodnosti.

Na svoji zadnji seji so vsi pokrajinski svetovalci, razen misovca seveda, izrazili solidarnost z županoma iz Ronk in Gradišče zaradi protifašističnih lepakov. Zahtevali so tudi, naj vlada izvajata zakonsko določilo iz leta 1952, ki prepoveduje obnavljanje fašistične stranke pod katerimkoli imenom in ustanavljanje polvojaških skupin.

Odbornik za šolstvo je predlagal razdelitev podpor raznim šolam, zavodom in menzam. Slovenskemu dijaškemu domu bodo nakazali 350 tisoč lir, slovenskemu Alojzijevejšču pa sto tisoč. Svetovalci so odobrili tudi znatne poviške mesečnih plač za pokrajinske uslužbenke.

V upravni odbor slovenske trgovske šole so izvolili za člana visokošolca Marjana Černica kot predstavnika Slovenske demokratske zveze.

Sovodnje**DOMAČA POSOJILNICA**

V Sovodnjah deluje že več let domača Kmečka in delavska posojilnica, ki bi bila lahko za vzgled vzornega gospodarstva tudi drugim zavodom te vrste.

Ilza Goriške**S seje pokrajinskega sveta**

Posojilnica je inela v nedeljo svoj redni letni občni zbor ob polni udeležbi članov. Iz poročila predsednika Jožefa Češčuta in iz blagajniškega povzemanja, da so dosegle lanske hranilne vloge preko 275 milijonov lir, posojila pa 135 milijonov, po zelo ugodni obrestni meri šest odstotkov. Hranilnično premoženje znaša približno deset milijonov. Čisti dobiček za leto 1970 izkazuje 694 tisoč lir, ki so ga člani namenili za rezervni sklad. Ob koncu decembra je štela posojilnica 165 članov.

Ta domači denarni zavod se je res izkazal kot ustanova vzajemne pomoči in v korist vse občinske skupnosti.

SOBOTNI KONCERT

Glasbena ustanova »Città di Gorizia« bo imela v soboto ob 18. uri v dvorani glasbene šole (nasproti pošte) svoj šesti koncert komorne glasbe.

Duete na flavto in klavir bosta izvajala tržaška umetnika Giorgio Blasco, ki poučuje na tržaškem glasbenem zavodu, in pianistka Ilza Matisek; ta je diplomirala na konservatoriju v Trstu in na dunajski glasbeni šoli. Spored sega od Bachovih do modernih skladb. Vstop h koncertu je prost.

„Zemlja na Zahodu“

Neopazno je desetega marca šla mimo obletnica presunljivega dogodka iz naše tragične preteklosti. Tega dne leta 1944 so v Rossetijevi ulici v Trstu neznanici ubili v stanovanju Stanka Vuka, njegovo ženo Dani in znanca, ki je bil na obisku. Usoda, ki je zadela to družino, je tragično pričevanje vihre, ki je zajela naš rod. Dani je po nekaj letih sledila usodi brata Pinka Tomažiča, ki so mu fašistične svinčenke pretrgale življenje. Vojna kru-

tost ni prenehala z udarci, še junija istega leta je pri bombardiranju njuna mati, gospa Tomažičeva, izgubila moža.

Leta 1959 je izšla pri založbi Lipa v Koprju »Zemlja na zahodu«. Knjiga predstavlja zbrano delo Stanka Vuka. Pripravila sta jo Milko Matičetov in Lino Legiša, ki je v Tragični zgodbi Stanka Vuka kot uvod v knjigo podal poglobljen umetnikov lik in opis dobe. Umetnik je utegnil izdelati le majhen del svojih načrtov. Kakor pravi ob sklepu Legiša: »V njih in v številnih poskusih, kakor v lepih in bogatih pismih je ohranjena dediščina žive in tople človečnosti in pristrčne lirčne umetnosti. Ko že sam ni mogel ostati med nami, da bi jo množil, naj bo z nami vsaj del tega, kar je zapustil svojim rojakom.«

Poljak dr. Zygmunt Batkowski, ki je bil Vukov sosed v ječi, je v sožalnem pismu Vukovi materi pisal med drugim: »In da bi ostal tudi na ti zemlji večno živ spomin na edinstven par, ki ni iz legende, kakor tisti iz Verone, ampak iz tragične resničnosti, povezane v ljubezni prav do smrti, bi bila spoštljiva dolžnost, da bi v primernem času natisnili njuna pisma — da bi pokazali, kako so znali tudi v 20. stoletju ljubiti — in prelepe pesmi, ki je v njih opeval ljubljeno nevestico. Spomin na to veliko ljubezen je v meni tako živ, da bo ostal zares močnejši od smrti.«

Knjiga je že več let pošla, tako da je mlada generacija ni dobila v roke. Bilo bi primerno, da bi katera od slovenskih založb imela toliko čuta, da bi knjigo ponatisnila.

Na žalost pa bomo gotovo prej videli še več izdaj kakega prevoda Segalovega bestsellerja »Love Story«.

PLANINSKO PREDAVANJE

Slovensko planinsko društvo v Gorici vabi k predavanju, ki bo v sredo 24. marca v dvoranci kluba »S. Gregorčič« v Gorici, Verdiejev korzo 13.

Predaval bo dr. Jože Ambrožič iz Sempetra o temi »Gore ob Soči«. Besede bodo spremljale slike v barvah. Začetek bo ob 20.30. Vljudno vabljeni.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Peta številka revije «Jezik in slovstvo»

Zelo redno izhaja letos revija »Jezik in slovstvo«, ki jo izdaja Slavistično društvo Slovence. Te dni se je pojavila v slovenskih knjigarnah še peta številka 1970/71.

Na uvodnem mestu pr. naša razprava »O predmetu in metodologiji psiholingvistike, o možnosti njene aplikacije«. Napisala jo je Tatiana Slama-Cazacu z univerze v Bukarešti. Prevedel jo je Franc Jakopin. V razpravi opozarja romunska jezikoslovka na novo panogo jezikoslovne vede, ki se je spočela v Združenih državah in se od tam razširila tudi drugam. V Sloveniji se o njej doslej še ni veliko govorilo in še manj pisalo. Zato je pozdraviti, da je revija »Jezik in slovstvo« objavila to razpravo. Saj tiči slovensko jezikoslovje vseh panog še vse pregloboko v preteklosti in se ni osvobodilo še niti kalupov preteklega stoletja.

Prof. Vatroslav Kalenič s filozofske fakultete v Ljubljani je začel objavljati razpravo »Novejša srbsko-hrvatska leksikografija«, v kateri opozarja, da za samostojnost kakega jezika ni važen samo besedni zaklad, ki je lahko zelo podoben ali enak besednemu zakladu drugega jezika, ampak tudi drugi dejavniki. »Jezik ni samo lingvistika, jezik ni samo gradivo, ki naj bi ga lingvisti mešali v svojih kabinetih... torej ni samo lingvistična kategorija, temveč je tudi zgodovinska, jezik je literarna (umetnostna) kategorija, jezik je kulturološka kategorija, potem pa tudi sociološka, ekonomska, politična in seveda nacionalna, na koncu koncev tudi psihična in eksistenčna sploh, piše prof. Kalenič. Pri vseh teh kategorijah pa se ne more govoriti o srbohrvaščini, ampak samo o srbsčini

in hrvaščini, ne glede na dejstvo, da je lingvistična vsebina v posameznih kategorijah popolnoma identična. Če nihče ne dvomi o obstoju hrvaškega in srbskega naroda (in tega doslej noben pameten človek ni storil), ne more dvomiti niti o obstoju dveh jezikov, ker niti jezika nista od včeraj, ampak sta globoki zgodovinski dejstva, ki sta se izpričali na nešteti področjih«.

Bratko Kreft je napisal tople članek v spomin prerano umrlemu italijanskemu slavistu in slovenistu Brunu Meriggiju. Pavle Merku pa je začel objavljati razpravo »Staro in novo gradivo za terska krajevna imena«, v kateri se zavzema za pravilnejše pisanje krajevnih imen iz tistih krajev. Tudi ostali prispevki so zanimivi, npr. razprava Jožeta Seražina »O nekaterih podobnosti Gradnikove poezije z italijansko in latinsko«.

PONATIS VALVAZORJA

Letos obhajamo 330-letnico rojstva naše zgodovinarja in etnografa barona Valvazorja.

Svoje široko znanje, pa tudi vse svoje premoženje je porabil za izdajo štirih debelih zvezkov »Slave vojvodine Kranjske«, ki so bogato okrašeni z izvirnimi bakrorezi. Knjiga, pisana v nemščini, zajema vse slovenske dežele. Zanimivo prikazuje tudi naše primorske dežele.

Za rojstveno obletnico pripravlja novo izdajo v izvorniku založba Mladinska knjiga iz Ljubljane. Prodajna cena te bibliofilske izdaje je nastavljena na visoko ceno 2900 norarjev, približno 150 tisoč lir.

HLAVATYJEVA RAZSTAVA

V galeriji Tribbio, ulica Piccardi 68, razstavlja naš tržaški umetnik Robert Hlavaty svoje akvarele.

Razstava bo odprta do 3. aprila vsak dan od 11. do 13. in od 17.30 do 20. ure (razen ob praznikih). Italijanska kritika je razstavo že dosedaj pohvalila.

Srečanje z Avgustom Černigojem

Italijanski Kulturno umetniški krožek v Trstu je priredil srečanje z Avgustom Černigojem. Likovnika je predstavil občinstvu kipar Marcello Mascherini. Izjavil je, da se čuti izredno počaščenega, da lahko predstavi Černigoja, umetnika, s katerim je bil toliko bitk v težkih časih in čigar ime je vezano na srečanja s Spacapanom, Pilonom in drugimi svetovno znanimi umetniki. Černigoj, je poudaril Mascherini, ni improvizator, on se nenehno in neumorno projicira naprej. Svoje dosežke takoj opusti in se spusti v

novo drzno iskanje za neznanim, v nenehnem izvornem umetniškem hlepenju, v stalni evoluciji, v razvoju, ki ni samo sodoben, ampak se vedno izkaže kot predhodnik časa.

»S svojo ustvarjalno zmožnostjo je neštokrat ustvaril stvari, ki so se spojile z mojo bitjo, nekajkrat tudi ne,« je rekel Mascherini, »a bile so vedno izvorne in visokokvalitetne.« »Kot pristen umetnik, katerih je malo, si je vedno ustvarjal sam svoj slog in svoj način dela. Ni pustil, da bi ga slog uklenil. Černigoj je vedno Černigoj, njegovo življenje je nenehna izvorna pobuda in zalet. Človek, ki je izredno izobražen in vedno na tekočem. Iz šole, kjer je poučeval, so izšli najboljši mladi slikarji teh let v Trstu. Mascherini je s tem mislil na Višjo realno gimnazijo s slovenskim učnim jezikom, sedaj znanstveni licej »France Prešeren« v Trstu, kjer je Černigoj dolga leta poučeval in znal izoblikovati v celi generaciji slovenskih dijakov čut do lepote umetnosti.

Aljoša Žerjal je nato predvajal barvni film o Černigoju.

Predstavil ga je pri delu, kjer je umetnik pokazal nekaj svoje tehnike, nato pa še pregled del v raznih dobah od figurativne pa do sedanje polimaterične in geometrijske. Lahko bi rekli, da je Černigoj tudi v filmu pokazal svojo izvornost, iznajdljivost, neposrednost in še hudomušnost. Sledila je zanimiva debata, ki jo je načel Mascherini, ki je vprašal Černigoja, kako da niso njegova dela ovrednotena, kot bi morala biti. Černigoj je na to odgovoril, da je to zaradi tega, ker se ni nikoli vdal nobenemu galeristu, ker se ni hotel nikoli trgovsko vkleniti. Ko bi se bil vdal, bi dosegel gmoten uspeh, a bi kot umetnik usahnil.

Slikar Sormani je vprašal Černigoja, kateri so bili njegovi učenci. Černigoj je podal nekaj imen: od Spacala do Palčiča in Zajca, Jagodica in arhitekta Podreko na Dunaju. A kot smo že poudarili, naj gre samo za te, ki so umetniško uspeli, gre za pričevanje cele generacije, kateri je znal Černigoj vliti okus in ljubezen do likovne umetnosti in do kulture.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

XXXI.

Tako vsebujejo npr. razne švedske uradne publikacije podatek, da je uradni jezik v Jugoslaviji srbohrvaški, in kljub opozorilom nekaterih slovenskih izobražencev, ki živijo na Švedskem, prinašajo ta napačni podatek kar naprej, leto za letom. Znano je tudi, da švedska policija absolutno noče slišati o tem, da bi vzela na znanje prijave slovenskih delavcev, ki delajo na Švedskem, in jih vpisala kot Slovence jugoslovanskega državljanstva. Sili jih, da se morajo izjaviti samo za »jugoslovansko narodnost«. Pri tem je čudno, da Švedci, ki tudi spadajo med majhne narode (če smatramo za velike samo tiste, ki imajo nad 40 milijonov pripadnikov), ne razlikujejo med narodnostjo in državljanstvom. Tem bolj, ker imajo tudi sami svojo manjšino na Finskem, ki šteje — ali je vsaj štela pred nekaj desetletji — približno 300.000 ljudi, eno petnajstino vsega prebivalstva Finske.

Iz švedskega in norveškega (pa tudi danskega) zornega kota Jugoslavija sploh ni federativna in večnarodna država, ampak enotna država in enoten narod, ki govori »jugoslavisk«, to pa je seveda srbohrvaško. Delajo se, kot da jim ne gre v glavo, da bi moglo biti drugače. Mogoče bi lahko te stvari uradno pojasnile in razčistile jugoslovanske diplomatske oblasti na Švedskem, vendar iz tega ali onega razloga doslej tega niso storile, morda

zato ne, ker se tega problema niso zavedle ali ker niso dobile iz domovine navodila za to; glavni vzrok pa je najbrž ta, da se jim to ni zdelo važno. Na jugoslovanskih diplomatskih predstavništvih na Švedskem namreč močno prevladuje osebje srbske narodnosti in to za ta problem pač ni tako občutljivo kot Slovenci, Hrvati ali Makedonci.

Prisilno zanikanje lastne narodnosti oziroma dejstvo, da jim ni priznana, pa seveda Slovence boli, enako pa tudi ljudi drugih narodnosti iz Jugoslavije, ki morajo zaradi dela bivati na Švedskem. Poleg tega ima to tudi druge neprijetne posledice: slovenskim delavcem povzroča sitnosti in poniževanja na policiji, ki jih sili, da morajo biti »Jugoslovani« in ne Slovenci; pri tem prihaja do preprirov in groženj, ker menijo razni nepoučeni švedski policisti, da je to, če se nekdo izjavi za Slovenca ali Hrvata ali Makedonca, nekaj nezakonitega, celo prevratnega, nekaj kar diši po bombnih atentatih, medsebojnih spopadih itd., tega pa se policijske oblasti bojijo kot hudič križa. Torej mimoi — in vsi lepo Jugoslovani! Posledica tega je tudi ta, da z nezaupanjem gledajo na kakršnokoli društveno in prosvetno delovanje pod slovenskim ali hrvaškim imenom. K temu so seveda veliko pripomogli spori in spopadi med Srbi in Hrvati na Švedskem.

(dalje)

Sodobno kmetijstvo

Reja kuncev za cvrtje

Do nedavnega ni bilo pri nas zaslediti posebnega zanimanja za farmsko rejo kuncev. Kdo ve, mogoče je bila največja ovira za množično rejo nevarnost kužnih bolezni. Znano je, da utegne npr. t.i.m. kokcidioza v nekaj dneh uničiti ves zarod. Da bi se temu izognili, so farmsko rejo v področjih, kjer je reja kuncev razširjena (posebno v severni Italiji, tako uredili, da živali ne pridejo v stik s svežim zelenjem, na katerem se zadržujejo kokcidioze. Hranijo jih izključno s tovarniško pripravljeno krmno mešanico. Prav tako napajajo kunce s čisto vodo, ne s tako, ki higienično ni neoporečna, s katero se prenašajo klice kokcidioze.

Obvarovanje pred kužnimi boleznimi je torej prvi in neogiben pogoj za uspešno farmsko rejo. Drug pomemben dejavnik je krma, ki mora na eni strani biti primerna za hitro rast mladičev, na drugi strani pa gospodarna. Seveda je pogosto pripuščanje samic (vsaj petkrat na leto) nadaljnji dejavnik, ki vpliva na donosnost reje.

Kunčja krma naj bo po možnosti raznovrstna, ker se živali enolične krme naveličajo in ne žro z vesljem kot sicer. Sodobna tovarniško pripravljena krma vsebuje vse za nemoten razvoj živali neobhodno potrebne snovi, predvsem beljakovine, škrob in maščobe, pa tudi rudninske snovi in vitamine. Pri krmi je treba uspoštovati, kakšne živali krmimo, ali breje in doječe samice ali pa kunce, ki jih nameravamo spitati za zakol. Po tem se ravna tudi vrsta krme. Breje in mladiče bomo pitali s takšnimi krmili, ki vsebujejo mnogo beljakovin. Za odrasle kunce popolnoma zadostuje, če jih krmimo dvakrat na dan, to je zjutraj in zvečer. Čim daljše so noči v jesenskem in zimskem času, tem več krme bomo dajali zvečer in obnoči temu primerno razdelili. Kunci so namreč nočne živali, najraje žro ponoči.

Tisti, ki si namerava urediti industrijsko rejo, bo izbral primerno pasmo. Tisti pa, ki si ne misli organizirati množične reje, pa bo moral seči po hitroraslih mladičih primernih pasem. Za ureditev kletk je najbolje, da si rejci ogledajo to ali ono specia-

lizirano razstavo. Na takšnih razstavah (znanje bo zvedel preko Pokrajinskega združenja rejcev oziroma preko Pokrajinskega kmetijskega nadzorništva) bo seznanjen tudi z najbolj razširjenimi pasmami.

Nedvomno pa mora biti množična reja urejena racionalno, tako da bo krmljenje, napajanje in čiščenje mehanizirano. S tem so zmanjšani stroški, ker je za ta opravila potrebno dosti manj ljudi kot pri običajni reji kuncev. Reja poteka neprekinjeno vse leto v primernih prostorih. Mladiči, krmljeni v množični reji, rastejo zelo hitro. Po osmih tednih tehtajo že 2 kg. Take teže ne dosežejo niti kunci orjaških pasem. Za vzrejo 1 kg žive teže je potrebno 3 kg krmila, vključno s krmo za mater. Krmna mešanica je razmeroma poceni. Podrobna navodila o krmljenju dobite v priročniku »Reja kuncev«, ki ga je moč naročiti v Tržaški knjigarni in v Gorici.

Pričakovati je, da bo Pokrajinska zveza rejcev vzdramila zanimanje svojih članov tudi za rejo kuncev in da bo poskrbela tudi za navodila in pobude.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

ODBOJKA

Moška B liga:

PETRARCA - BOR 3:1 (15:9, 15:4, 11:15, 15:6)

V soboto se je zaključilo prvenstvo B lige, katero je brez poraza osvojila ekipa Petrarca. Plavi so torej prav zadnjo tekmo odigrali proti ekipi, ki je bila gotovo najboljša med vsemi, ki so v zadnjih letih nastopali v tej ligi. Kljub porazu so se Tržačani branili izredno dobro, kar pa ni zadostovalo, da bi takemu nasprotniku zadali prvi in edini poraz, ki bi bil velikega prestižnega pomena. Tekma se je pričela z veliko premočjo domačinov, katerih blok in obramba sta bili neramljivi. Pri naših fantih je bilo opaziti pomanjkanje treninga. Po besedah trenerja prof. Veljaka je v zadnjem času manjkalo precej igralcev zaradi raznih obveznosti. Potem ko so Borovci gladko izgubili prva dva seta, je že vse kazalo, da gredo naproti naj-

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Domnik Smole

ANTIGONA

V soboto, 20. t. m. ob 20.30 (abonma red A),
v nedeljo, 21. t. m. ob 16. uri (abonma okoliški)

v torek, 23. t. m. ob 17. uri
v sredo, 24. t. m. ob 17. uri
v četrtek, 25. t. m. ob 17. uri

— o —

Pri Matoci Hrvatski v Zagrebu je izšla knjiga Kocbekovih pesmi v hrvaškem prevodu pod naslovom »Strava«. Knjiga vsebuje 34 pesmi iz zbirke »Groza« in »Poročilo«. Prevedel jih je Slavko Mihalić. Pri založbi »Bagdala« v Kruševcu pa je izšla knjiga s srbskimi prevodi Kocbekovih pesmi pod naslovom »Kukavica i klovn«.

Z Goriškega

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Branislav Nušič

KAJ BOJO REKLI LJUDJE

igra v štirih dejanjih

V petek, 19. t. m. ob 18. uri v Župnijski dvorani v Doberdolu

hujšemu porazu letošnjega prvenstva. V tretjem nizu pa so se plavi zbrali ter pod odlično režijo prof. Veljaka in z izrednim napadom K. Veljaka, ki je verjetno odigral svojo najboljšo tekmo, ugnali domačine. Zadnji del igre je nekoliko pokvaril sodnik s »čudnim« sojenjem.

Ob koncu so naši čestitali gostiteljem. Ti pa so se zelo laskavo izrazili o slovenski požrtvovalni ekipi ter ji želeli, da bi se čez dve leti zopet srečali, tokrat pa v najvišji ligi. To so tudi naše želje in želje vseh zamejskih športnikov.

Moška C liga:

DELL'ACQUA - KRAS, 2:3 (14:16, 15:6, 7:15, 15:5, 8:15)

Predstavniki zgornje občine so se za zadnji poraz takoj oddolžili ter zmagali v Trevisu. Domačini so v začetku podcenjevali nasprotnike, katero so komaj pred tednom v Trstu gladko odpravili. To pa jih je stalo poraz. Naši igralci so začeli ostro in priča smo bili tehnično vejavni igri. Rdeči so spet zaigrali mirno in ubrano, gradili so smotrno igro ter izkoriščali vsako napako nasprotnika. Ti, potem ko so se zavedali, da igra Kras za zmago, so postali živčni tako, da je moral sodnik kar dvakrat prekiniti tekmo. O tekmi sami lahko rečemo, da je bila uravnovešena le v prvem setu, vsi ostali so bili relativno lahek plen zdaj gostov, zdaj domačinov. S to zmago si je Kras še bolj utrdil svoj položaj in lahko trdimo, da je bil prvi nastop v C ligi povsem zadovoljiv, saj so si Zgoničani nabrali tudi mnogo izkušenj.

MLADINSKO ŽENSKO POKRAJINSKO PRVENSTVO

OMA - SOKOL, 2:0 (15:11, 15:7)

V nedeljo se je odločilo, kdo bo pokrajinski mladinski prvak. Pred to tekmo sta se znašli ekipi OMA in SOKOLA z istim številom točk in vsaka le z enim porazom. Tekma ni bila zanimiva, saj so igralke preveč občutile važnost izida in so torej zaigrale živčno. Naše pred-

(Nadalj. na 8. strani)

Gradnikov nečak - veličastni vinski vitez

Mario Soldati, znani pisatelj, publicist, pisec filmskih scenarijev, predvsem pa poznavalec gastronomije in dobre kapljice je nedavno napisal za žensko revijo »Grazia« daljšo reportažo pod naslovom »Šest veličastnih vitezov vina«. Med temi omenja in spregovori tudi o Gradimirju Gradniku, nečaku velikega pesnika.

Pripoved znamenitega pisatelja o imenitem vinogradniku iz Brd je napisana z navdihom in vredna, da jo, čeravno v skrajšanem obsegu, posredujemo našim bralcem.

»Na Plešivem pri Medani na italijansko-slovenski meji. Kako razlikovati okus mladih vin, ki jih je Gradimir Gradnik nastavil zame iz zeleno polakiranih sodov na začetku dolge vinske pokušnje? Kako razložiti tudi pomen zvutih ter prepričljivih pogledov samega herkulskega Gradnika?

Na majhnem dvorišču, prav na grebenu griča, ki ga s treh strani zapira star samo-

stan ali nekdanja trdnjava, leži posestvo prijatelja Gradnika. Neizmeren, sferičen hrast stoji zmagoslavno proti cesti, ki sto metrov od tod že pripada republikari maršala Tita. Rdeče geranije in vrtnice so na napuščih vseh kvadratastih oken, v sivem bisernatem zidu, slapovi geranij in cinij obdajajo skalnate stopnice.

Gradnik ni samo gospodar, vinogradnik, tehnik, enolog, temveč je tudi edini in skoraj edini delavec na svojem majhnem posestvu, ki je neposnemljivo. Njegov stric, Alojz Gradnik, je bil znamenit slovenski pesnik. Tudi on sam je kot ustvarjalec vina na svoj način pesnik. Da bi proslavil ustanovitev svojega posestva, je letos izumil »vino stoletja« (1870 - 1970). Pomešal je sivi pinot, beli pinot in traminec. To njegovo vino je zdaj rdeče, goste barve in je doseglo že v prvem letu svoje proizvodnje 15 alkoholnih stopinj...«

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 21. marca, ob: 8.00 Koledar; 8.00 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Glasba za kitaro; 10.15 Poslušali boste; 10.45 Za dobro voljo; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Monika potuje na Madagaskar«; Radijski oder, vodi Lombarjeva; 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 M. Colijn: »Iz dneva v dan«; Radijska drama; 16.15 M. Kojč: Sedem skladb. Igra violini I. Ozim, pri klavirju Lipovšek; 16.35 Parada orkestrrov; 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Lahka glasba; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Filmska glasba; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne: »Ljudske pesmi«; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba. Sonata a tre, op. 62.

♦ PONEDELJEK, 22. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.00 Pianist De Villa; 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Vaše čtivo - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole (za srednje šole); 18.50 Deželni skladatelji. Montico: Sonata v e molu. Izvajata violiniš Perpich in pianistka Passaglia; 19.15 »Odvetničnik za vsakogar«; 19.20 Zbor »J. Tomadini«; 19.40 Postni govori - Msgr. dr. L. Škerl: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh...«; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Glasbene razglednice; 21.00 Kulturni odmevi; 21.20 Romantične melodije; 21.50 Slovenski solisti. Tenorist Gašpar Dermota, pri klavirju Maljčeva. Prochazka: Tak si lepa; Poslednja noč; O ljubica. Jenko: Strunam; 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 23. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Bednarik: »Pratika«; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Bevilacquaov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert. Kvartet Busch; 19.10 Otroci pojò; 19.20 Iz življenja gledališkega umetnika, srečanja z Radom Nakrstom; 19.30 Moški zbor »V. Vodnik« iz Doline, vodi Ota; 19.50 Glasbeni best-sellerji; 20.00 Šport; 20.35 Čajkovski »Evgenij Onjegin«, opera v 3 dej. Orkester in zbor Beograjske državne opere vodi Danon. V odmoru (21.50) Pertot: »Pogled za kulise«.

♦ SREDA, 24. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 12.10 Liki iz naše preteklosti; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Jevnikar: »Slovenščina za Slovence«; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Pianistka Maria Mosca; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Jazz; 19.40 »Gor in dolj po sred' vasi«; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.25) Za vašo knjižno polico.

♦ ČETRTEK, 25. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Saksofonist Getz; 12.10 Družinski obzorik; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Kako in zakaj - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Ban: Srečko Kumar in njegov zbor, 3. oddaja; 19.10 Pisani balončki; 19.30 Izbrali smo za vas; 20.00 Šport; 20.35 Goldoni: »Primorske zdrave«. Komedija v 3 dej. Prevedel M. Rupel. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu, režira Babič; 22.15 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 26. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 12.00 Na elektronske orgle igra Millan; 12.10 P. Benigno: »O zdravilih zoper infektivne bolezni«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Sodobni ital. skladatelji; 19.10 C. Silvestri: Zgodovina tržaškega pomorstva; 19.25 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane, vodi Mihelčič; 19.40 Postni govori: F. Gorjup: »Odpusti nam naše dolge...«; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Folklorni plesi; 22.05 Zabavna glasba.

F.J. * 72

S M R T

V POMLADI

»Niso te poznali. Morda tudi niso potrebovali tujih delavcev. Razen tega so se tedaj menda že začele čistke.«

»Seveda so se. Jaz tedaj nisem pomislil na tisto, bil sem preveč zaverovan v Sovjetsko zvezo, da bi bil kaj sumil o tistem. Če koga sodijo, je pač kaj storil, sem mislil. Ali pravzaprav nisem niti nič mislil. Tisto takrat zame ni bil problem. Toda če se danes spomnim na tiste tri tihe ljudi v tisti veliki sobi, se mi zasmilijo. Bogve kako jim je bilo pri srcu ob misli na procese doma. Najbrž so se bali drug drugega in zlasti misli, da se bodo morali vrniti domov.«

»Mogoče so te na tistem blagrovali, da ne živiš v Sovjetski zvezi, in se ti čudili, da hočeš tja.«

»Morda res.«

»Lahko tudi, da so ti rešili življenje. Pomisli, kaj bi bilo, če bi te bili obdolžili, ko bi bil prispel v Sovjetsko zvezo, da si prišel vohunit.«

»Tudi sam mislim večkrat isto. Toda kaj bi ti dejal k vsemu temu, če bi bil na mojem mestu?«

»Po pravici rečeno, da ne vem, Rudi. Najbrže bi mislil in čutil kot ti.«

»Potem je v redu,« se je nasmehnil Kos. Stalin je eno, ideja pa drugo. Ideja bo prenesla tudi njega in te procese.«

Tine ga je gledal, kako je mirno in počasi hodil po kuhinji, pomival posodo in se zdel pravi spomenik dobrodušnosti in notranjega ravnovesja. Pri tem pa ga je moralo v notranjosti marsikaj buričiti in mučiti, veliko bolj kot je izdajal njegov obraz, ki ni nikoli izgubil

izraza dobre volje. Kaj se je v resnici skrivalo za njegovim celom? Kaj razmišlja, zdaj ko je ob večerih tako sam? Ali ga prevzame kdaj malodušnost? Ali kdaj le dvomi?

V Tinetu sta se mešala občudovanje in sočutje, predvsem pa je občutil, da ima Kosa zelo rad. Bil je najboljši, najdobrosrnejši človek, kar jih je poznal.

Drugi dan sta šla obiskat Anico v bolnišnico. Ležala je na tuberkuloznem oddelku. Bila je bleda in upadlih lic, njen obraz se je zdel Tinetu čudno dolg in ozek, toda njena južnjaško temne oči so zazarele od veselja, ko ju je zagledala. Sedela je na postelji, oblečena v živo barvno, čedno domačo haljo vrh dolge bolniške srajce. Ponesla je k obrazu nageljne, ki jih ji je bil prinesel Tine.

»Kako lepo dišijo. Po pomladi. A saj ne bi bilo treba. Zdaj pozimi so nageljni dragi.«

»Oh, kaj bi to!« je rekel Tine malo v zadregi. »Malenkost!«

Čutil je, da je bila res malenkost. Ni vedel, kako naj bi ji izrazil, kako mu je pri srcu usoda njiju obeh in kako ji želi, da bi ozdravela in da bi lahko bila skupaj z Rudijem. srečna ali vsaj vedra kljub vsemu, kar je bilo nad njima. Nikoli se ni mogel znebiti občutka, da so morali biti taki prvi kristjani, ki so vzeli tisto, v kar so verovali, zares čisto resno in se ravnali po svoji veri. Najbrž so tudi oni kdaj dvomili, toda omahovali niso. Kako je mogoče, da Rudi in Anica tudi sama ne občutita, da jima je tisto veliko bliže in bolj sorodno kakor vse drugo, je pomislil?

(dalje)

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

(Nadaljevanje s 7. strani)

stavnice so nastopale z okrnjeno postavo, ker je manjkala Coljeva, ki si je prejšnji teden v tekmi z Zarjo poškodovala gleženj. Tako se Sokol, brez podajalnice, ni mogel enakovredno boriti proti ekipi, ki ima kar tri dekleta, ki so bila poklicana na skupne priprave za sestavo državne reprezentance.

KOŠARKA

Moška D liga

TREVISO - BOR, 65:76 (32:34)

Bor je na gostovanju v Trevisu zmagal, kljub temu da je nastopil brez centra Sirka. Ekipa je končno zaigrala umirjeno in smotno ter je s tem dokazala, da je prebolela krizo, ki je tra-

jala že precej dolgo. Po začetnih minutah si je center Ambrožič že nabral tri osebne napake in kmalu nato še četrto tako, da je morala ekipa igrati brez visokega centra. Dober dan Starca, Zavadlala ter Lakoviča in urejena igra ostalih pa je pripomogla našim do gladke zmage, ki se je zlasti utrdila v drugem polčasu.

NAMIZNI TENIS**DEŽELNO PRVENSTVO TRETJE KATEGORIJE**

V nedeljo je bilo v telovadnici ENAOLI deželno prvenstvo tretjekategornikov za moške in dekleta, ki je obenem veljalo za kvalifikacijo na državnem prvenstvu v Fluggi-ju. Zamejski namizni tenis je slavil ponoven velik uspeh. Nabrežiški Sokol je z Ukmarjem, ki je igral zelo umirjeno, odnesel deželni naslov. Mladi Fabjan, ki letos nastopa prvič v tej kategoriji, pa je zasedel odlično tretje mesto ter se tudi uvrstil v državni finale. Mlada igralka zgoniškega Krasa Sonja Miličeva pa je v finalu podlegla, po ostri in enakovredni borbi, Hauserjevi in tako osvojila drugo mesto v deželi in pravico nastopa v Fluggi-ju. Zahvala za tako dobre rezultate gre predvsem trenerju obeh ekip Boletu, ki je v dobrem letu dosegel odlično pripravljenost svojih varovancev. Ob koncu naj omenimo še zadovoljiv nastop mladega Nabrežinca Radoviča, ki je klonil z majhno razliko mnogo starejšemu nasprotniku, ter presemetljivo zmago Cattonarja, ki je v četrtfinalih premagal kvotiranega Venutija.

ketna

♦ SOBOTA, 27. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Veseli motivi; 12.10 N. Kuret: Ljudska verovanja in vraže: »Duhovi in strahovi«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste; 16.10 Operetni odlomki; 16.30 »Pod svobodnim soncem«. Po romanu F. S. Finžgarja dramatičiral F. Jeza. Dvanajsto nadaljevanje. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 16.50 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce: Sobotni sestanek - Ščepce poezije - Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Nepozabne melodije; 19.10 Po društvih in krožkih: Prosvetno društvo »Briški grič« iz Števerjana; 19.25 Zbor »F. Prešeren« iz Kranja, vodi Lipar; 19.40 Jazz kvintet Bassa-Valdambrija; 20.00 Šport; 20.50 Nenavadne in skrivnostne zgodbe: A. Marodič: »Diamant 007«, Radijski oder, režira Kopitarjeva; 21.10 Alguerov orkester; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.